

به منظور بررسی رابطه بین عملکرد مدیران و رشد رفتار اجتماعی کودکان پیش دبستانی در مناطق ۳، ۴ و ۵ شهر تهران در سال تحصیلی ۸۹ - ۸۸ این پژوهش انجام شد. این پژوهش از نظر هدف از نوع کاربردی و از لحاظ روش گردآوری داده‌ها از نوع توصیفی - همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش تمامی مدیران، مربیان و کودکان پیش دبستانی در مناطق ۳، ۴ و ۵ شهر تهران بود. برای تعیین حجم نمونه ابتدا با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای از بین مناطق ۱۹ گانه آموزش و پرورش شهر تهران، مناطق ۳، ۴ و ۵ به عنوان خوشه‌های اصلی مورد مطالعه انتخاب شدند. پس از آن، از بین سه منطقه مذکور به شیوه تصادفی ساده و با استفاده از «فرمول کوکران» ۳۱۱ کودک پیش از دبستان و ۴۷ مدیر مرکز پیش دبستانی انتخاب شدند.

ابزارهای پژوهش شامل دو پرسش‌نامه بود؛ پرسش‌نامه اول، عملکرد مدیران مرکب از پنج بخش (برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، انگیزش، کنترل و ارزش‌یابی) و ۳۹ سؤال پنج گزینه‌ای (همیشه، اغلب، گاهی، به ندرت و هرگز) بود. پرسش‌نامه مذکور در پایان نامه یزدان‌پناه (۱۳۸۰) به کار رفته و پایایی ۰/۰۹۳ برای آن به دست آمده بود. در پژوهش حاضر نیز پایایی اش ۰/۰۸۶ بود. پرسش‌نامه دوم، استاندارد بلوغ اجتماعی واینلند، حاوی ۱۱۷ سؤال در هشت طبقه (خودیاری عمومی، خودیاری در مهارت لباس پوشیدن، خودیاری در مهارت غذا خوردن، تحرک و جابه‌جایی، حرفه و اشتغال، مهارت‌های گفتاری و کلامی، اداره خود و اجتماعی بودن) بود. روایی و پایایی این پرسش‌نامه در بسیاری از کشورهای

دنیا و ایران تأیید شده است. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی صورت گرفت و برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد.

نتایج پژوهش نشان داد که در کل، از بین پنج مولفه عملکرد مدیران (برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، انگیزش، کنترل و ارزش‌یابی) در دوره پیش از دبستان تنها یک مؤلفه (کنترل) با رشد اجتماعی کودکان پیش از دبستان در ارتباط بوده است و بین آن‌ها رابطه معناداری وجود دارد. علت این امر را می‌توان با نحوه اداره کردن مرکز پیش دبستانی مرتبط دانست. چرا که از بین پنج شاخصه عملکرد مدیران، شاخصه کنترل در سطح اجتماعی دارای باز خورد است و مدیران مراکز پژوهش بیشترین تمرکز را روی این شاخصه اعمال می‌کنند.

از آن جا که رشد اجتماعی فرایندی اثرپذیر از محیط است و به طرق متفاوتی نیز شکل می‌گیرد، تمرکز مدیران روی شاخصه کنترل باعث شده است که بین کنترل و رشد رفتار اجتماعی ارتباط مستقیم و معناداری وجود داشته باشد. از طرفی بین چهار مؤلفه دیگر عملکرد مدیران (برنامه‌ریزی، سازمان‌دهی، انگیزش و ارزش‌یابی) با رشد رفتار اجتماعی ارتباط مستقیم و معنادار، وجود ندارد.

علت عدم ارتباط بین «برنامه‌ریزی» و «رشد رفتار اجتماعی» را می‌توان در این عوامل جست‌وجو کرد: ارتباط ضعیف مدیر با کارکنان به ویژه مربیان مرتبط با کودکان، مدرک تحصیلی نامرتبط

کلید واژه‌ها: عملکرد، مدیران، رفتار اجتماعی، آموزش و پرورش پیش دبستانی.

آموختن از بزرگان

محبوبه فیض‌نژاد
کارشناس ارشد پیش دبستانی

بررسی رابطه عملکرد مدیران و رشد رفتار اجتماعی در کودکان پیش دبستانی

بررسی آموزش‌های پیش دبستانی
بر سازگاری اجتماعی دانش آموزان کلاس اول ابتدایی تهران

سنجش میزان سازگاری اجتماعی در نوآموزان

محمد شاه آبادی

عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه آموزش پیش دبستانی با سازگاری اجتماعی دانش آموزان کلاس اول ابتدایی تهران بود. به این منظور، ۴۰۲ دانش آموز کلاس اول ابتدایی (۲۰۶ دختر و ۱۹۶ پسر) بر اساس شیوه نمونه‌گیری حلقه‌ای-خوشه‌ای انتخاب شدند. از این تعداد، ۲۵۹ نفر از دانش آموزان دوره پیش دبستانی را گذرانده بودند و ۱۴۳ نفر نیز این دوره را نگذرانده بودند. برای اندازه‌گیری متغیر سازگاری اجتماعی از پرسش‌نامه رفتاری سازشی لامپرت و همکاران (۱۹۷۴) که توسط بیلاق (۱۳۷۶) روی دانش آموزان ۷ تا ۱۲ ساله ایرانی انجام شده بود، استفاده کردیم. سؤالات پژوهشی عبارت بودند از:

۱. آیا بین دانش آموزانی که دوره پیش دبستانی را گذرانده‌اند و آن‌هایی که این دوره را نگذرانده‌اند، به لحاظ سازگاری اجتماعی تفاوت معنی‌داری وجود دارد؟

۲. آیا جنسیت دانش آموزانی که دوره پیش دبستانی را گذرانده‌اند، با سازگاری اجتماعی آن‌ها تفاوت معنی‌داری وجود دارد؟

۳. آیا بین عوامل سطح سواد والدین، وضعیت اقتصادی دانش آموز و شغل پدر او، سازگاری اجتماعی دانش آموز آموزش دیده تفاوت معنی‌داری وجود دارد؟
روش تحقیق از نوع «علمی-مقایسه‌ای» بود و برای مقایسه معنی‌دار بودن تفاوت بین دو گروه از روش آماری (آزمون E) استفاده شد. پس از تجزیه و تحلیل داده‌ها، این نتایج به دست آمد:

• در خصوص سؤال اول نتیجه تحقیق نشان داد که بین آموزش‌های پیش دبستانی و سازگاری اجتماعی رابطه معنی‌داری وجود دارد. به این معنی که دانش آموزان دوره‌دیده نسبت به دانش آموزان دوره ندیده سازگاری بهتری داشتند.

• در خصوص سؤال دوم، نتایج نشان داد که بین دانش آموزانی که دوره پیش دبستانی را دیده‌اند، با سازگاری اجتماعی از لحاظ جنسیت تفاوت معنی‌داری وجود ندارد. به عبارت دیگر، بین پسران و دختران آموزش دیده و سازگاری اجتماعی آن‌ها تفاوت وجود ندارد.

• در خصوص سؤال سوم، نتایج نشان داد که بین تحصیلات پدر، شغل پدر، تحصیلات مادر، شغل مادر و سازگاری اجتماعی دانش آموزان، تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

مدیران با رشته مدیریت به ویژه در آموزش پیش دبستانی، عدم تعیین اهداف مناسب و قابل وصول برای مرکز پیش دبستانی از جانب مدیر که موجب سردرگمی کارکنان می‌شود، عدم حضور تدارک امکانات مناسب از جانب مدیر.

علت فقدان ارتباط بین «سازمان‌دهی» و «رشد رفتار اجتماعی» را می‌توان در این عوامل جست و جو کرد: ارتباط ضعیف مدیر با کارکنان به ویژه مریبان مرتبط با کودکان، مدرک تحصیلی نامرتبط مدیران با رشته مدیریت به ویژه در آموزش پیش دبستانی و تفویض نامناسب اختیار به کارکنان.

علت عدم ارتباط بین «انگیزش» و «رشد رفتار اجتماعی» را می‌توان در این عوامل جست و جو کرد: ارتباط ضعیف مدیر با کارکنان به ویژه مریبان مرتبط با کودکان، مدرک تحصیلی نامرتبط مدیران با رشته مدیریت به ویژه در آموزش پیش دبستانی، ناتوانی مدیر در ایجاد انگیزش مناسب در کارکنان که می‌تواند ناشی از شرایط مالی و رفاهی نامناسب کارکنان باشد.

علت فقدان ارتباط بین ارزش‌یابی و رشد رفتار اجتماعی را می‌توان در این عوامل جست و جو کرد: ارتباط ضعیف مدیر با کارکنان به ویژه مریبان مرتبط با کودکان، مدرک تحصیلی نامرتبط مدیران با رشته مدیریت به ویژه در آموزش پیش دبستانی، نحوه تکمیل قسمت ارزش‌یابی پرسش‌نامه عملکرد مدیران توسط مریبان که آن‌ها در این زمینه جانب احتیاط را رعایت کرده و تحت تأثیر ترس از مدیر، از پاسخ‌گویی صحیح اجتناب ورزیده‌اند.
پژوهش حاضر به راهنمایی خانم دکتر فرخنده مفیدی و مشاوره آقای دکتر عباسپور انجام پذیرفته است.

عکس: غلامرضا پنهانی